

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Middelbaar Beroeps
Onderwijs**

Van

Persoonsg...

Datum

26 mei 2025

Referentie

Bijlagen

Kamerbrief behoud van
toegankelijk mbo in de regio

Intern OCW afgestemd

Nota bij Kamerbrief behoud van toegankelijk mbo in de regio

Aanleiding

Op 15 mei jl. bent u akkoord gegaan met de toekenning van in totaal €67 miljoen via de Regeling aanvullende middelen studentendaling mbo. Met de bijgevoegde Kamerbrief informeert u de Kamer over dit besluit.

Met de directie Communicatie zijn wij in overleg over verdere communicatie over dit besluit.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u de bijgevoegde Kamerbrief te ondertekenen.

Kernpunten

In de Kamerbrief wijst u op het belang van goede maatschappelijke voorzieningen en het investeren in de leefbaarheid van regio's. Ook schetst u de uitdagingen die de dalende studentenaantallen met zich mee brengen, met name voor de regio's aan de randen van Nederland.

U informeert de Kamer over uw besluit om aan vijf regio's een bedrag van in totaal €67 miljoen toe te kennen. Doel van dit aanvullende budget is om in arbeidsmarktregio's waar de impact van de dalende studentenaantallen het grootst is een kwalitatief goed en divers mbo-aanbod beschikbaar te houden. Aanvragen uit drie regio's zijn nog onvoldoende. De mbo-besturen uit deze regio's kunnen uiterlijk 1 september a.s. een aangepaste aanvraag in dienen.

In de brief wordt een aantal voorbeelden genoemd van maatregelen waar het budget voor wordt ingezet. Ook biedt u met deze brief een verslag aan met reflecties en aanbevelingen van de Commissie macrodoelmatigheid mbo (CMMBO). U zegt toe dat u de inzichten van de commissie zult betrekken bij de uitwerking van het Pact opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst en bij de herziening van de mbo-bekostiging. Over de herziening van de bekostiging zegt u de Kamer een brief voor het zomerreces toe.

Tot slot spreekt u uit dat het u deugd doet om in de plannen te zien dat de mbo-scholen steeds meer gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor het aanbod van opleidingen in de regio. De fundamentele verandering van concurrentie naar samenwerking is hier duidelijk gemaakt.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Datum
26 mei 2025

nota

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Van

Persoonsg...

Datum

1 mei 2025

Referentie

Bijlagen

1. Beoordeling regioplannen
2. Brief met waarnemingen CMMBO

Toekenning aanvullende middelen voor studentendaling in het mbo

Aanleiding

In december 2024 heeft u de Regeling aanvullende middelen studentendaling MBO 2025-2027 ondertekend. Met deze regeling wordt voor de jaren 2025 tot en met 2027 in totaal een bedrag van € 90 miljoen beschikbaar gesteld waarmee mbo-scholen kunnen anticiperen op de dalende studentaantallen. Mbo-scholen in de 11 arbeidsmarktregio's met de grootste krimp hebben via gezamenlijke regioplannen een aanvraag gedaan.

De Commissie Macrodoelmatigheid mbo (CMMBO) heeft in maart jl. in alle regio's als 'critical friend' een informeel startgesprek gevoerd over de concept-plannen. Van de mbo-scholen is vervolgens gevraagd om in de definitieve aanvragen te reflecteren op de input van de CMMBO. De CMMBO heeft geen rol gespeeld bij de beoordeling. De aanvragen zijn door de scholen bij DUO ingediend en door OCW zelf beoordeeld en getoetst aan de eisen van de regeling.

Via deze nota vragen wij u om een besluit over de toekenning van de aanvullende middelen.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u om de volgende aanvragen goed te keuren:

Arbeidsmarktregio	Mbo-scholen	Bedrag (€)
Achterhoek & Twente	ROC van Twente, Graafschap, Zone	18.750.000
Groningen & Drenthe	Alfa, Noorderpoort, DC Terra	18.750.000
Friesland	Firda, Aeres, Nova College, SVO	10.750.000
Noord-Holland Noord	Vonk, Tallant, SVO	10.750.000
Zeeland	Scalda, Hoornbeeck	8.000.000
Totaal		67.000.000

Wij adviseren om de volgende aanvragen af te wijzen en de betreffende regio's te vragen om uiterlijk 1 september a.s. een aangepaste aanvraag in te dienen:

Arbeidsmarktregio	Mbo-scholen	Bedrag (€)
Rivierenland	ROC Rivor, Hoornbeeck, Yuverta	5.000.000
Noord- & Midden Limburg	Gilde, Vista, Yuverta, SVO	10.000.000
Zuid-Limburg	Gilde, Vista, Yuverta, SVO	8.000.000
Totaal		23.000.000

Bent u hiermee akkoord?

Toelichting

Datum
1 mei 2025

Doel van de regeling

Doel is om in arbeidsmarktregio's waar de impact van de dalende studentenaantallen het grootst is een kwaliteit goed en divers mbo-aanbod beschikbaar te houden. Het beschikbare budget is op voorhand over de regio's verdeeld op basis van het aantal woonachtige studenten en de absolute krimp. Voorwaarde voor toekenning van het budget is dat de mbo-scholen met vestigingen in de krimpregio's een gezamenlijk regioplan opstellen dat in voldoende mate bijdraagt aan een toekomstbestendig aanbod van beroepsonderwijs in de regio.

Op de OCW-begroting is voor de jaren 2025 – 2027 jaarlijks een bedrag van € 30 miljoen voor de krimpregio's gereserveerd. Het betreft daarmee een tijdelijke regeling ter overbrugging naar de herziening van de mbo-bekostiging.

Goedgekeurde plannen

Belangrijk kenmerk van de goedgekeurde plannen is dat de betrokken mbo-besturen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het aanbod van opleidingen in de regio. De paradigma-shift van concurrentie naar samenwerking is in deze regio's duidelijk gemaakt. Ook hebben de scholen in deze regio's al veel maatregelen genomen om de krimp op te vangen en is er weinig tot geen efficiencywinst meer te behalen.

De aanvullende middelen worden onder meer ingezet voor behoud van entree- en niveau-2-opleidingen in kleinere plaatsen in Friesland, ontwikkeling van een gezamenlijk opleidingsportfolio van de mbo-scholen in Groningen en Drenthe en de ontwikkeling van een campus-ecosysteem in Emmen. In Zeeland kiezen de instellingen duidelijk voor een aanpak waarbij de toegankelijkheid van het onderwijs wordt vergroot. Dit omdat voor veel studenten de reistijd hoog is opgelopen. Door het starten van nieuw aanbod gericht op de lokale behoefte wordt de toegankelijkheid verstrekt. In Noord-Holland Noord zetten de instellingen in op transitie van het aanbod en het delen van faciliteiten binnen de regio.

Onvoldoende beoordeelde plannen

Drie plannen zijn als onvoldoende beoordeeld. Redenen hiervoor zijn onder meer dat met de doelstellingen en activiteiten concreter ingespeeld dient te worden op de knelpunten die in de analyses worden genoemd. Doordat de aanvullende middelen op regio-niveau beschikbaar zijn gesteld (in plaats van aan individuele mbo-scholen) wordt van de scholen nauwe afstemming en samenwerking gevraagd. In een aantal regio's dient nog concreter uitgewerkt te worden op welke manier de onderlinge verbinding en samenwerking tussen de betrokken mbo-besturen wordt versterkt. Dit geldt met name voor de twee plannen uit Limburg en kwam ook nadrukkelijk in het gesprek met de CMMBO aan de orde.

In Rivierenland speelt dat het bevoegd gezag van ROC Rivor op korte termijn wil (en moet) fuseren met een grotere mbo-school.

In bijlage 1 vindt u een verdere onderbouwing van de beoordelingen. De mbo-scholen hebben een mogelijkheid om te herkansen door uiterlijk 1 september a.s. een aangepast regioplan in te dienen. Met de besturen hebben we ambtelijk contact over de vereiste aanpassing van de plannen. Zij kunnen de onderbouwing van het voorgenomen negatieve oordeel volgen. In die zin kent dit voorgestelde besluit dus een zachte landing.

Reactie Commissie macrodoelmatigheid mbo

De CMMBO heeft in acht regio's een startgesprek gevoerd met de deelnemende scholen gereflecteerd op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, de gevolgen van de dalende studentenaantallen en de visie op een toekomstbestendig opleidingsportfolio. Op basis van de deze gesprekken heeft de commissie een aantal overkoepelende waarnemingen en aanbevelingen gedaan. Hierover heeft u begin april een brief van de commissie ontvangen (zie bijlage 2). De inzichten uit deze brief zullen wij betrekken bij de uitwerking van het onderwijs-arbeidsmarkt pact en bij de herziening van de mbo-bekostiging.

Datum
1 mei 2025

Communicatie

Als u akkoord bent worden de mbo-besturen telefonisch en schriftelijk geïnformeerd over uw besluit.

Begin juni stuurt u een Kamerbrief om de Tweede Kamer te informeren over het proces rond de herziening van de bekostiging van het mbo. Met deze brief kunt u de Kamer ook informeren over de toekenning van de aanvullende middelen voor studentendaling in het mbo.

Met directie Communicatie zijn we in overleg over verdere communicatie richting media.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

<i>Onderhandeling</i>	

Datum
1 mei 2025

Bijlage 1 Beoordeling regioplannen

Datum
1 mei 2025

Achterhoek / Twente

Advies: goedkeuren

Het plan omvat een goede analyse waaruit de belangrijkste kenmerken van de regio's en de instellingen naar voren komen. Uit de analyse wordt duidelijk hoe de samenstelling is van de bevolking en de regionale arbeidsmarkt.

De instellingen werken sinds langere tijd samen, dit komt in het plan duidelijk naar voren. ROC van Twente en Graafschap College hebben in 2023 een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De instellingen kijken bijvoorbeeld hoe het aanbod zo efficiënt mogelijk op elkaar kan worden afgestemd. Ook bieden de instellingen al samen opleidingen aan en hebben zij opleidingen uitgeruild of geconcentreerd.

De aanvullende middelen worden ingezet ten behoeve van transitie- en instandhoudingsmaatregelen, waarbij meer middelen worden ingezet voor instandhouding. Deze keuze is logisch omdat eerder stappen zijn gezet op het gebied van transitie. De instellingen bouwen logisch voort op de ingezette koers. Zo wordt Zone.college voortaan meegenomen bij het doorlichten van het opleidingsportfolio. Ook kijken de instellingen hoe faciliteiten kunnen worden gedeeld en het opleidingsaanbod efficiënter kan worden vormgegeven.

Groningen / Drenthe

Advies: goedkeuren

Het plan bevat een heldere visie die breed wordt gedragen door de betrokken onderwijsinstellingen. De stappen die in de afgelopen jaren door DC Terra, Noorderpoort en Alfa (DNA) zijn gezet laten ook zien het geen papieren werkelijkheid is, maar dat er echt sprake is van partnerschap en een gedeelde visie. De doelstellingen sluiten logisch aan bij de analyse. Het plan kent goede focus, men durft te kiezen. De doelstellingen sluiten goed aan bij de analyse.

De aanvraag bouwt voort op de afspraak die binnen DNA al eerder is gemaakt om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor het aanbod in Drenthe en Groningen, en op termijn feitelijk als één aanbieder te fungeren. Die afspraak en de 'track record' dat DNA inmiddels heeft is een sterk fundament onder het plan. Recent zijn er bijvoorbeeld al opleidingen uitgewisseld en DNA verkent nu onder andere de mogelijkheden om aanbod te bundelen in samenwerkingscolleges. Welke concrete gevolgen dit voor het DNA portfolio gaat hebben beschrijft het plan nog niet.

Het plan straalt duidelijk gezamenlijkheid uit. Externe partners zijn goed betrokken, onder meer via de Economic Board Noord-Nederland en de Universiteit van het Noorden. Ook is er goede samenwerking met vo in Drenthe en Groningen.

Friesland

Datum
1 mei 2025

Advies: goedkeuren

Het plan geeft een voldoende beeld van de regionale opgave. Ook wordt goed duidelijk gemaakt welke stappen in de afgelopen jaren zijn beschreven. De twee fusies in de regio van Aeres en Firda zijn daar de grote stappen in geweest.

Het gezamenlijke doel is duurzame opleidingsmogelijkheden te creëren en het stoppen van opleidingen zo veel mogelijk te voorkomen. Met de concretere doelstellingen haken de mbo's in op de doelen van de Blue Delta-strategie. Het plan is wel wat verwarrend op dit punt, omdat er meerdere lijstjes met doelen zijn opgenomen die steeds iets anders zijn. De doelen dragen overtuigend bij aan de toekomstbestendigheid van het aanbod in het mbo.

Met de twee fusies zijn er grote stappen gezet rond macrodoelmatigheid. Welke stappen er volgens intern worden gezet wordt niet heel concreet. Wel worden enkele raakvlakken tussen de mbo's beschreven, met daarbij de voornemens om samen te werken. De positie van studenten mbo 1 en 2 komt goed aan bod in het plan.

Noord-Holland Noord

Advies: goedkeuren

Uit de analyse van het regioplan komt een goed beeld naar voren van de gevolgen van dalende studentenaantallen voor de regio. Ook hebben de instellingen duidelijk gemaakt wat de ontwikkelingen zijn op de regionale arbeidsmarkt. De instellingen hebben eerder maatregelen genomen om de gevolgen van krimp op te vangen. Zo zijn Talland College en VONK beide fusie-organisaties.

Binnen het regioplan worden maatregelen voorgesteld die zien op transitie en instandhouding van het opleidingsaanbod. Naar aanleiding van het startgesprek met de Commissie Macrodoelmatigheid MBO (CMMBO) hebben de instellingen hun regioplan aangescherpt. Zo zetten de instellingen in de borging van een toekomstbestendig aanbod door de mogelijkheden voor concentratie, uitruil en starten of stoppen te onderzoeken. Deze maatregel is door de instellingen concreet uitgewerkt en wordt bemenst door een projectteam. Ook bekijken de instellingen hoe faciliteiten onderling kunnen worden gedeeld en hebben zij aandacht voor het in stand houden van kleine en kwetsbare opleidingen die relevant zijn voor de regionale arbeidsmarkt.

Zeeland

Advies: goedkeuren

Het regioplan geeft een goed beeld van de regionale opgave, waaronder de veranderende samenstelling van de bevolking en de kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Ook wordt uit het plan duidelijk welke gevolgen krimp heeft op de regio waaronder die voor de bereikbaarheid van het aanbod. Uit het plan wordt

duidelijk welke maatregelen in de afgelopen jaren al zijn genomen voor een toekomstbestendig aanbod van beroepsonderwijs in de regio.

Datum
1 mei 2025

De instellingen kiezen voor een strategie waarmee de algemene toegankelijkheid te verbeteren door het aanbod op verschillende plekken uit te breiden en hebben aandacht voor entree- en niveau-2-studenten. Hoe de samenwerking tot stand komt is in het plan concreet en overtuigend uitgelegd.

Aandachtspunt is dat binnen het plan ook wordt voorgesteld om het aanbod van Hoornbeeck College uit te breiden. Dit omdat een deel van de jongeren nu onderwijs volgt binnen de Hoornbeeck locatie in Rotterdam, uitbreiding kan helpen hen voor Zeeland te behouden. De instellingen dienen goed te monitoren wat de effecten zijn van het starten van dit aanbod op de omvang van opleidingen binnen Scalda. Als blijkt dat het aantal aanmeldingen bij Scalda terugloopt door nieuwe opleidingen bij Hoornbeeck kan het nodig zijn dat de instellingen hun keuze heroverwegen. De instellingen noemen dit aandachtspunt zelf ook in hun plan.

Rivierenland

Advies: afkeuren

Uit het plan komt onvoldoende naar voren welke gevolgen krimp voor het aanbod beroepsopleidingen in de regio heeft. De beschrijving van de gevolgen van dalende studentenaantallen zijn erg algemeen waardoor niet duidelijk is welke precieze gevolgen dit heeft voor de instellingen. Ook is onvoldoende duidelijk gemaakt wat het gewenste aanbod beroepsopleidingen voor de regio is, rekening houdend met de toekomstige ontwikkelingen.

Uit het plan wordt niet duidelijk in hoeverre het huidige aanbod aansluit op de arbeidsmarktbehoefte en welk aanbod in de toekomst in stand moet blijven om de regio Rivierenland goed te bedienen. Daarbij mist in de analyse welk aanbod reeds binnen redelijke reisafstand in aanpalende regio's beschikbaar is.

Binnen het regioplan ontbreekt het aan heldere doelen. Wat de instellingen met de aanvullende middelen willen bereiken is niet helder uiteengezet. Het voortbestaan van algemeen toegankelijk beroepsonderwijs binnen de regio Rivierland is de belangrijkste opgave. Uit het plan wordt duidelijk dat ROC Rivor de beweging maakt naar een fusie. In het plan komt nu echter niet goed naar voren wat de potentiële gevolgen zijn van een fusie voor bijvoorbeeld het onderwijsaanbod, huisvesting en personeel en met welke kosten dit gepaard gaat. Binnen de conceptbegroting van het regioplan zijn relatief weinig middelen toebedeeld aan dit doel, terwijl deze opdracht centraal moet staan.

In het regioplan worden verschillende maatregelen voorgesteld. In het algemeen volgen niet alle maatregelen logischerwijs uit de analyse. Ook zijn de maatregelen maar beperkt SMART uitgewerkt en is het nut en noodzaak van de maatregelen niet op basis van een analyse met feiten en cijfers onderbouwd.

Het plan maakt niet duidelijk hoe de instellingen in de toekomst willen samenwerken. Er is enkel opgenomen welke overlegstructuren in de regio bestaan. De wijze waarop besturen onderling met elkaar in overleg blijven over de uitvoering van de maatregelen wordt niet toegelicht.

Datum
1 mei 2025

Noord- en Midden-Limburg

Advies: afkeuren

De aanvraag gaat uitgebreid in op het profiel van de scholen en Limburgse economie en arbeidsmarkt. Het plan bevat ook een uitgebreide analyse van de uitdagingen per opleidingsgebied. Daarbij wordt gedetailleerd aangegeven bij welke opleidingen en locaties de uitdagingen liggen. Opvallend is echter dat deze niet goed aansluit op de analyse van Zuid-Limburg. Gilde geeft op een groot aantal punten aan dat provinciale afstemming en samenwerking gewenst is, maar daar is weinig van terug te zien in het plan van Vista.

De analyses van Noord-, Midden- en Zuid-Limburg bevatten een specifieke aantal knelpunten in het onderwijsaanbod. Daar kan met de doelstellingen al gericht op ingespeeld worden.

Positief is dat een groot deel van het plan al wel samen met Zuid-Limburg wordt uitgevoerd. De activiteiten zijn goed en realistisch beschreven. Het bouwen aan een 'optimaal toekomstig portfoliolandschap in Limburg' is een essentieel fundament onder de beide Limburg regioplannen. Daarom is het ook noodzakelijk om een voldoende groot deel van de beschikbare budget te reserveren om frictiekosten op te vangen voor het stroomlijnen en uitvoeren van de onderliggende activiteiten en processen. Nu wordt daar in totaal 'maar' € 2,8 miljoen van de € 18 miljoen voor ingezet die voor Limburg beschikbaar is.

Het is positief dat de besturen zelfkritisch zijn in het plan en aangeven dat men de onderlinge verbindingen wil versterken. De governance waar mee gewerkt gaat worden is goed beschreven. De instellingen hebben onder meer na gesprekken met de CMMBO en OCW aangegeven dat er in de bestuurlijke samenwerking nog een aantal stappen gezet gaan worden. Daarom is niet helemaal duidelijk hoe actueel de beschreven doelstellingen zijn.

De plannen van Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg bevatten meerdere gezamenlijke hoofdstukken en maatregelen. Daarom is de beoordeling op sommige punten gelijk.

Zuid-Limburg

Advies: afkeuren

De aanvraag gaat uitgebreid in op het profiel van de scholen en Limburgse economie en arbeidsmarkt. Het wordt echter niet goed duidelijk waar de knelpunten voor Vista liggen. Wel voor de economie en arbeidsmarkt in de provincie, maar niet voor opleidingsaanbod. Opvallend is dat de analyse niet goed aansluit op de analyse van Noord-, en Midden-Limburg. Gilde geeft op een groot

aantal punten aan dat provinciale afstemming en samenwerking gewenst is, maar daar is weinig van terug te zien in het plan van Vista.

Datum
1 mei 2025

De analyses van Noord-, Midden- en Zuid-Limburg bevatten een aantal specifieke knelpunten in het onderwijsaanbod. Daar kan met de doelstellingen al gericht op ingespeeld worden. De samenhang tussen analyse en beoogde resultaten is onvoldoende. Er is goed en uitgebreid gereflecteerd op de opmerking van de CMMBO. De voorgestelde follow-up is in orde, maar er is nog heel veel uitwerking nodig.

Positief is dat een groot deel van het plan al samen met Zuid-Limburg wordt uitgevoerd. De activiteiten zijn goed en realistisch beschreven. Het bouwen aan een 'optimaal toekomstig portfoliolandschap in Limburg' is een essentieel fundament onder de beide Limburg regioplannen. Daarom is het ook noodzakelijk om een voldoende groot deel van de beschikbare budget te reserveren om frictiekosten op te vangen voor het stroomlijnen en uitvoeren van de onderliggende activiteiten en processen. Nu wordt daar in totaal 'maar' €2,8 miljoen van de € 18 miljoen voor ingezet die voor Limburg beschikbaar is.

Het is positief dat de besturen zelfkritisch zijn in het plan en aangeven dat men de onderlinge verbindingen wil versterken. De governance waar mee gewerkt gaat worden is goed weergegeven. De instellingen hebben onder meer na gesprekken met de CMMBO en OCW aangegeven dat er in de bestuurlijke samenwerking nog een aantal stappen gezet moeten worden. Daarom is niet helemaal duidelijk hoe actueel de beschreven doelstellingen zijn.

De plannen van Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg bevatten meerdere gezamenlijke hoofdstukken en maatregelen. Daarom is de beoordeling op sommige punten gelijk.